

زندگی نامه عبداللہ خان بیگلربیگی کرمانشاہان
(بانی تکیہ بیگلربیگی)

www.ketab.ir

هرمز بیگلری

انتشارات کرمانشاہ

۱۳۹۹

سرشناسه:	بیگلری، هرمز، ۱۳۲۲.
عنوان و نام پدیدآور:	زندگینامه عبدالله خان بیگلربیگی کرمانشاهان (بانی تکیه بیگلری) / هرمز بیگلری.
مشخصات نشر:	کرمانشاه: انتشارات کرمانشاه، ۱۳۹۹
مشخصات ظاهری:	۳۰ + ۲۹۰، مصور (بخشی رنگی)، نمونه.
شابک:	۶۰۰۰۰ ریال: ۲-۵۴-۶۱۷۷-۶۲۲-۹۷۸
وضعیت فهرست نویسی:	فیبا
یادداشت:	کتابنامه.
موضوع:	بیگلری، عبدالله بن محمدابراهیم، ۱۲۶۴-۱۳۳۰ ق.
موضوع:	تکیه‌ها و حسینیه‌ها - ایران - - کرمانشاه
موضوع:	Takveh- ha va hoseyniyeh- ha -- Iran -- Kermanshah*
موضوع:	کرمانشاه (استان) - - تاریخ - - قرن ۱۳ ق ۱۴ - - اسناد و مدارک
موضوع:	Kermanshah (Iran: Province) -- History -- ۱۹ th - ۲۰ th centuries -- Sources
موضوع:	کرمانشاه - - شاهان و فرمانروایان
موضوع:	Kermanshah (Iran) - - Kings and rulers
رده بندی کنگره:	DSR ۱۳۹۱
رده بندی دیویی:	۹۵۵ / ۰۷۴۵۰۹۲
شماره کتاب شناسی ملی:	۷۳۲۹۸۷۰

نام کتاب: زندگی‌نامه عبدالله خان بیگلربیگی کرمانشاهان (بانی تکیه بیگلربیگی)

مؤلف: هرمز بیگلری

ناشر: انتشارات کرمانشاه (هرمز بیگلری)

حروف نگار و صفحه آرا: فروزان کزحناکی

چاپ نخست: ۱۳۹۹

قطع کتاب: وزیری

تیراژ: ۱۰۰۰ جلد

تعداد صفحات: ۳۱۰ صفحه

قیمت: ۶۰۰۰۰ تومان

شماره شابک: ۲-۵۴-۶۱۷۷-۶۲۲-۹۷۸

حق چاپ برای نویسنده محفوظ است

انتشارات کرمانشاه: خیابان آیت‌الله کاشانی (دبیر اعظم) - طبقه دوم پاساژ مقدم

تلفاکس: ۳۷۲۲۲۹۳۲ همراه ۰۹۱۸۸۳۶۳۰۶۴

فهرست مطالب

صفحه	عنوان
	مقدمه.....
۱	خاندان بیگلربیگی کرمانشاهی.....
۸	شرکت جابر در جبهه های جنگ.....
۳	گزارش جابر، از صحنه بی نظیر جنگ حضرت علی (ع).....
۵	سلسله نسب حضرت جابر در کتب دیگر.....
۸	شیخ محمد شریف انصاری ۶۰.....
۱۰	شیخ شمس الدین انصاری ۶۱.....
۱۱	شیخ عبدالرضا انصاری ۶۲.....
۱۱	شیخ عباس انصاری دزفولی.....
۱۱	علت و چگونگی مهاجرت به کرمانشاه.....
۱۵	چگونگی ترک شیراز.....
۱۹	عبدالرحمن خان و عبدالله خان.....
۲۱	محل مهر ناصرالدین میرزا.....
۲۴	مجموعه مسکونی حیاط بیگلربیگی.....
۲۵	حسینیه بیگلربیگی.....
۳۰	تقسیم املاک و اموال بین مرحومان عبدالله خان بیگلربیگی و اخوی ایمن مرحوم عبدالرحمن خان بیگلربیگی.....
۳۴	حاشیه وقف نامه مرحوم خادم الحسین عبدالله خان بیگلربیگی (فراشباشی).....
۳۶	مرحوم آقا سید صالح کشمیری پدر عیال مرحوم عبدالله خان بیگلربیگی.....
۳۹	حکمرانان - بیگلربیگی ها و سایر مناسب.....
۴۰	وجه تسمیه فراشباشی.....
۴۶	حکومت محمدحسین خان حسام الملک.....
۴۹	حکم عالی شد.....
۵۰	متن سند حسام الملک.....
۵۱	شرح سند شماره ۱۰.....
۵۲	حکومت زین العابدین (حسام الملک، امیر افخم).....
۵۵	فریدالملک همدانی در خاطرات خود می نویسد.....
۵۶	نمونه دیگری از احکام صادره توسط حسام الملک (۱۳۱۲ هـ ق).....

۵۸	حکومت امیرنظام گروسی
۶۰	درگیری اهالی با ضیاءالدوله نایب الحکومه کرمانشاه
۶۵	نمونه ای از احکام امیرنظام سنه ۱۳۱۰ هـ ق
۶۸	شرح سند شماره ۲۲
۶۹	حکومت امیر نظام گروسی
۷۴	اولین سند (حکم شهرداری کرمانشاه)
۷۵	حکومت سالارالدوله
۷۸	معتدالسلطان
۸۰	معتدالسلطان شجاع دیوان، فراشباشی
۸۷	اداره تلگرافی دولت علیه ایران
۸۸	نمونه ای از شکایات اهالی و بزرگان کرمانشاه از غصب کنیه املاک آنان به مظفرالدین شاه
۹۳	شبهه ای از فرامین و احکام و مکاتبات عصر قاجار (حکومت سالارالدوله)
۹۶	حکومت اقبال الدوله
۹۷	متن تلگراف: از طهران به کرمانشاهان
۱۰۰	شرح سند شماره ۲۳
۱۰۲	پاسخ به نامه فراشباشی توسط اقبال الدوله
۱۰۸	حکومت احمدخان علاءالدوله
۱۱۳	گرائی و سختی معیشت
۱۱۶	تعهد از آسیابان شهر
۱۱۶	حکومت عبدالحسین میرزا فرمانفرما
۱۱۸	حکومت زین العابدین خان امیرافخم
۱۲۳	کرمانشاه، محرم و صفر ۱۳۲۵ هـ ق و حکومت سیف الدوله
۱۲۸	عمده الامراء العظام عبدالله خان بیگلربیگی
۱۳۱	مکتوب سیراسیرینگ رایس به سر ادوارد گری (وصول هشتم ژویه)
۱۳۸	ظفرالسلطنه
۱۳۹	اداره تلگرافی دولت علیه ایران
۱۴۰	ظهیرالدوله
۱۴۱	عمده الامراء العظام عبدالله خان بیگلربیگی
۱۴۴	دستگیری سالارالدوله و سیف الدوله

۱۴۴	اداره تلگرافی دولت علیه ایران
۱۴۶	قلع و قمع اشترار توسط نظام السلطنه
۱۵۰	ولایت کرمانشاهان
۱۵۸	ولایت کرمانشاهان
۱۵۹	حکومت کرمانشاهان
۱۶۰	سردار معتضد
۱۶۲	بهجت الملک - سردار معتضد
۱۶۳	عمده الامراء العظام بیگلربیگی
۱۶۷	گوشه هائی از وصیت نامه خادم الحسین عبدالله خان بیگلربیگی کرمانشاه
۱۷۰	درگذشت مرحوم خادم الحسین عبدالله خان بیگلربیگی کرمانشاه
۱۷۴	امیر مفخم بختیاری
۱۷۶	نامه آقا سیدحسین کزازی نماینده مجلس شورای ملی به اسدالله خان بیگلربیگی
۱۷۸	کارگذاری کرمانشاه به وزارت خارجه، ۸ جمادی الثانی ۱۳۳۳
۱۷۹	وزارت داخله به علمای کرمانشاه ۷ جمادی الثانی ۱۳۳۳
۱۸۰	کارگذاری کرمانشاه به وزارت خارجه، ۸ جمادی الثانی ۱۳۳۳
۱۸۰	وزارت داخله به علمای کرمانشاه ۹ جمادی الثانی ۱۳۳۳
۱۸۱	حکومت مجدد اقبال الدوله کاشانی
۱۸۳	عزل لطفعلی خان امیرمفخم بختیاری
۱۸۶	شرح سند کرمانشاهان مورخه ۱۴ شهر رمضان ۱۳۳۳
۱۸۶	حکومت نصرالله خان ناصرالملک
۱۹۱	نظری به کمیته دفاع ملی به ریاست رضاقلی خان (مافی)، فی نظام السلطنه
۳۰۰	اهالی کرمانشاه
۳۰۹	مرحوم اسدالله خان بیگلربیگی
۳۱۳	نامه ای از مرحوم نصیر دیوان نماینده مجلس شورای ملی
۳۱۴	متن نامه مرحوم نصیردیوان
۳۱۵	نامه مرحوم صمصام الممالک سنجابی به اسدالله خان بیگلربیگی
۳۱۸	نامه ای است از مرحوم سردار مظفرایلیخان به مرحوم اسدالله خان بیگلربیگی
۳۲۰	دستگیری اسدالله خان بیگلربیگی (فراشباشی) بوسیله انگلیسیها
۳۲۳	نصرت الدوله

با سیاس و ستایش بی پایان بدرگاه پروردگار متعال که همواره از صمیم قلب او را شکرگزار بوده و هستم و با درود فراوان به پیامبران عظیم الشان الهی خصوصاً حضرت محمد (ص) و خاندان مطهر آن حضرت و باز هم خداوند منان را شاکرم که در حق این بنده حقیر بار دیگر این عنایت را عطا فرمود، هر چند مختصر کتابی دیگر نگاشته و در اختیار همشهریان عزیز و ارجمندم قرار دهم.

کرمانشاه یکی از استان‌های کم‌نظیری است که از لحاظ آثار تاریخی و بسیار ارزشمندش با توجه به قدمت و عظمت آن از طلوع تاریخ تا عصر حاضر به صورت یکی از منابع عظیم در جهت شناخت تاریخ ایران زمین به شمار می‌رود که با سکونت و سکونی حیرت‌انگیز این گنجینه‌های سر به مهر تاریخ را در دل کوه‌های سر به فلک کشیده خود حفظ نموده و دشتهایی که اکثراً با عبور رودخانه‌های مختلف آبیاری شده و در گذشته‌های بسیار دور خصوصاً پس از دوران غارنشینی سینه فراخ خود را جهت سکونت و پرور و ظهور نخستین تمدن بشری گشوده است ما در تاریخ ده‌هزار ساله کرمانشاهان به این مطالب اشاره نموده‌ایم و مجدداً به این نکته باز هم اشاره می‌کنیم کرمانشاه هنوز تاریخ و قدمت آثار تاریخی آن هم‌چنان در کوه‌ها و غارها و تپه‌های باستانی سر به مهر و بکر و دست نخورده باقی مانده است افزایش جمعیت شهری و روستائی در نقاط مختلف استان و دخل و تصرفات گوناگون در حریم رودخانه‌ها که اکثراً سکونت‌گاه پیشینیان بوده و به صورت تپه‌های باستانی درآمدہ‌اند؛ حفاری‌های غیرمجاز سودجویان و کاوش‌های غیر علمی و فنی آنان موجب از بین رفتن و نابودی این گونه آثار که ره‌گشای تاریخ گذشته این مرز و بوم است؛ گردیده و این مسأله (حفظ آثار تاریخی و ملی) نه تنها به عهده سازمان میراث فرهنگی است بلکه وظیفه هر ایرانی مسلمان و

دلسوز و وطن پرستی است که نهایت مراقبت و حفاظت این گنجینه‌های ارزشمند را عهده‌دار شده و جهت آینده‌گان از آن‌ها محافظت و پاسداری نماید، موقعیت تاریخی این استان و به طور کلی نواحی غربی ایران در طول تاریخ چند هزار ساله خود طوری بوده است که همواره کشورگشایان و جنگ‌جویان در ادوار مختلف تاریخی از این گذرگاه عبور کرده‌اند از زمان نخستین تهاجم دولت آشور از بین‌النهرین تا دیگر تهاجمات تاریخی و جنگ‌های اول و دوم جهانی و سرانجام دفاع مقدس هشت ساله، که خود ما هم شاهد فداکاری‌ها و جانبازی مردمان و جوانان این مرز و بوم بودیم و هم‌چنان موقعیت حساس و استراتژی خود را در طول تاریخ حفظ نموده است وجود کتیبه داریوش در شاهراه قدیم کرمانشاه بغداد (بین‌النهرین) هم‌چنین آثار تاریخی سرپل‌دهاب و ده‌ها آثار دیگر در این مسیر کوهستانی، تاریخی است گویا از جنگ‌ها و نبردهای بسیار سخت تاریخی که فاتحان تصاویر خود را بر روی کوه‌های مختلف در این گونه مسیرها حجاری کرده‌اند.

و همین مسأله باعث گردید که اهالی این استان مردمانی شجاع و دلیر بار آمده و در مقابل دشمنان این مرز و بوم از دریغ جان و مال خود کوتاهی نورزند یکی از مسائل مهم شناخت اجتماعی در این منطقه خصوصاً مناطق مرزی و گردنشین این است که شجاعت و دلیری و ایستاده‌گی و شهامت آنان در مقابل متجاوزین در دفاع از آب و خاک مقدس این کشور در جسم و روح آنان نهفته است. به طوری که از بدو تولد تا آخرین لحظه عمرشان وطن دوستی و حفظ و حراست از آب و خاک این کشور مقدس جزء لاینفک خصوصیات ذاتی و به اصطلاح ژنتیکی مردمان این مرز و بوم می‌باشد، که نمونه بارز آن در جنگ تحمیلی هشت ساله ایران و عراق و دفاع و از جان گذشتگی شهدای گرانقدر این سرزمین در مقابل متجاوزان بعثی عراق بود، روحشان شاد و یاد آن عزیزان را گرمی می‌داریم. حال

به منظور این که از بحث خود دور نشده باشیم درباره‌ی نگارش کتاب حاضر مختصراً توضیحی داده سپس به ادامه مطلب می‌پردازیم.

مرحوم عبدالله خان بیگلربیگی یکی از افراد خدمتگذار، مردی متدین و عقیده‌ای راسخ نسبت به خاندان نبوت خصوصاً حضرت سیدالشهداء داشته است به طوری که پس از خریداری منزل مسکونی خود، اقدام به احداث این حسینیه با شکوه در منزل خود می‌نماید از لحاظ خصوصیات اخلاقی با زیر دستان بسیار مهربان خصوصاً نسبت به بستگان خود تا پایان عمر از رسیدگی و توجه به آنان کوتاهی ننمود در عین حال مردی بسیار با صلابت بود خصوصاً در برخورد با تعدیات اشخاص مستبد و ظالم و کم‌فروشان و منجمله نانوایان این شهر چشم‌پوشی نداشته و در جهت رفاه اهالی در تمام مدت عمر لحظه‌ای غفلت ننموده است که احکام صادره بخوبی این مسائل را به ثبوت می‌رساند در قدیم‌الایام که جمعیت این شهر افزایش نیافته بود مردم شهر کاملاً همدیگر را به خوبی می‌شناختند و نیاز آن چنانی به معرفی یکدیگر نداشتند کرمانشاه هم چندان وسعتی نظیر امروز نداشته است اما با افزایش جمعیت و توسعه شهرنشینی در شهرهای کلان که ما هم شاهد آن هستیم دگرگونی‌های زیادی از لحاظ فرهنگی و زبان^۱ و اجتماعی صورت پذیرفته است. افراد و شخصیت‌های گذشته و بانیان خیر نیز تدریجاً از صحنه روزگار محو شدند که تنها آثار^۲ و ابنیه‌های تاریخی از آنان بجای مانده و ما اطلاعاتی بیشتر در خصوص آنان نداریم. اسناد و مکاتباتی از دوران قاجار که مربوط

۱ - تا قبل از زمان قاجار اکثراً زبان اهالی کرمانشاه کردی کلهر بوده است پس از دوران قاجار و ورود حکام جدید ترقی این شهر که بیشتر توسط محمدعلی میرزا دولتشاه و مرحوم عمادالدوله انجام پذیرفت تدریجاً زبان فارسی زبان عمومی مردم کرمانشاه شد البته با لهجه کرمانشاهی بنابراین زبان محاوره‌ای اهالی خود شهر کرمانشاه زبان فارسی با لهجه کرمانشاهی بود اما در حال حاضر به علت مهاجرت‌های مدام که از طریق شهرهای مجاور و روستاهای این شهر صورت پذیرفته است تدریجاً زبان اصلی (کرمانشاهی) رو به فراموشی نهاد و کلاً یا اکثراً در این شهر از زبان کردی استفاده می‌شود.

۲ - این آثار شامل مساجد، تکایا، حمام‌ها، کاروانسراها، بازارها، تیمچه‌ها و آب انبارها و قنات و غیره می‌باشد.

به قرن گذشته است در نزد نگارنده موجود بود که پاره‌ای از آن‌ها در کتاب‌های مختلفی که چاپ نمودم استفاده گردید از جمله کتاب تاریخ کرمانشاه در عصر قاجار بالغ بر ۱۱۰۰ صفحه و تاریخ کرمانشاه در جنگ جهانی اول و تاریخ ۱۶۰ ساله شهرداری (بلدیه کرمانشاه)^۱ که از اسناد مذکور استفاده نمودم.

باری بیشتر این اسناد را به سازمان میراث فرهنگی تحویل دادم که در موزه‌ی خط و کتابت که در خود حسینه مستقر است مورد استفاده بازدید کنندگان قرار می‌گیرد اسناد دیگری هم که در نزد نگارنده موجود است به علت مرور زمان رو به فرسودگی نهاده‌اند به طوری که جوهر یا مرکبی که با آن روی کاغذ نوشته شده بود خود به خود از کاغذ جدا شده و آثاری از آن نوشته باقی نمی‌ماند. لذا بر آن شدم تا با چاپ کتاب اسناد مذکور از آسیب روزگار حفظ نمایم اسناد کتاب حاضر نیز در عین حال گویای مسائل اقتصادی و اجتماعی آن عصر نیز می‌باشد در ثانی با وجودی که در حسینه راهنمایان محترمی هم از سوی سازمان میراث فرهنگی جهت توضیحات لازم به بازدید کنندگان ایرانی و خارجی گمارده شده است؛ با این وجود عده زیادی از بازدید کنندگان که دائماً به بنده مراجعه و سئوالاتی در موارد مختلفی مانند: وضعیت زندگی بانی، حتی پسر، فرزندان و غیره داشتند و هم‌چنین دانشجویان رشته فنی و مهندسی و معماری نیز مراجعه و سئوالاتی دیگری نظیر، توضیحاتی درباره‌ی مصالح ساختمان و نقشه و وسعت بنا و ... می‌نمودند که مصمم شدم در این کتاب تا حد امکان پاسخ‌های آن عزیزان را داده باشم ضمناً بدون توجه به افزایش قیمت کاغذ و چاپ و غیره تصمیم به چاپ کتاب حاضر گرفتم حتی کتاب دیگری به نام فرهنگ کرمانشاه که مجوز آن را هم دریافت نمودم که آماده چاپ بود اما به دلائل فوق کتاب حاضر را مقدم داشتم.

۱ - بیش از چند سال درباره‌ی اسناد و مطالب تاریخ شهرداری کرمانشاه تحقیق نمودم که مستنداً معلوم شد اولین شهرداری در ایران تشکیل شده بود، فقط بلدیه (شهرداری) کرمانشاه بوده است.

آنچه در این کتاب مورد مطالعه خوانندگان گرامی قرار می‌گیرد به طور مستند و یا نقل قول از بزرگان محترمی است که اسامی آن عزیزان نیز اکثراً در کتاب مندرج است.

در پایان وظیفه خود می‌دانم از سرکار پری‌خانم بیگلری بزرگ فامیل محترم که خداوند حفظشان دارد و از جناب آقای حاج آقا تقی ملکوتی و جناب مهندس اسفندیار بیگلری که شجره خانوادگی آنان این خاندان را تنظیم نموده‌اند و سرکار خانم منصوره سادات کزازی به خاطر توضیحات مفصلی که دادند و آقای ایرج‌خان بیگلری و آقایان محمدحسن و محمدتقی زرشگیان صمیمانه قدردانی و سپاسگزاری نمایم هم‌چنین از آقای سعید منوچهری که در جهت تهیه و چاپ عکس‌های کتاب و سرکار خانم فروزان فرحناکی به خاطر صفحه آرائی و حروف‌چینی کتاب زحمات زیادی در این خصوص کشیدند صمیمانه سپاسگزاری و تشکر می‌نمایم.

هرمز بیگلری - کرمانشاه

مرداد ۱۳۹۹